

वन रैंक-वन-पेंशन-इति योजना राष्ट्रनायकान् प्रति राष्ट्रस्य कृतज्ञतां ज्ञापयितुम् एकं महत्त्वपूर्णं पदं वर्तते-प्रधानमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ताः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी प्रोक्तवान् यत् वन रैंक-वन-पेंशन-इति योजनायाः परिपालनस्य निर्णयः राष्ट्रनायकान् प्रति राष्ट्रस्य कृतज्ञतां ज्ञापयितुम् एकं महत्त्वपूर्णं पदं वर्तते। अद्य योजनायाः दशमसपूर्ववसरे एकस्मिन् सामाजिक-संचार माध्यमे प्रधानमन्त्री प्रोक्तवान् यत् पदक्षेपोऽयं तेषां भूतपूर्व-कार्मिकाणां कृते श्रद्धाञ्जलिः अस्ति ये राष्ट्ररक्षार्थं स्वप्राणान् अपि त्यक्तुं शक्वां नैव कुर्वन्ति। प्रधानमन्त्री कथितवान् यत् पदक्रमोऽयं सैन्यबलानि प्रति केन्द्रिय-प्रशासनस्य प्रतिबद्धतायाः प्रतिनिधित्वं विदधाति।

राष्ट्रपतिः द्रौपदी-मुर्मुः इत्यनया सूर्य-षष्ठी छठ इति पर्वणः अवसरे जनेभ्यः शुभकामाः प्रदत्ताः

हिमसंस्कृतवार्ताः। राष्ट्रपतिः द्रौपदी-मुर्मुः इत्यनया सूर्य-षष्ठी छठ इति पर्वणः अवसरे जनेभ्यः शुभकामाः प्रदत्ताः। राष्ट्रपतिना प्रोक्तं यत् इदं पर्वं न केवलं प्रकृति-प्रदत्तानां पदार्थानां यथा नदी-सरोवराभ्यां कृते समादरं जनयति, अपितु उपवासमाध्यमेन आत्मानं मनश्च पुनाति। सा प्रोक्तवती यत् अयं महोत्सवः जनान् पर्यावरणस्य रक्षार्थं प्रेरयति। राष्ट्रपतिना इयं कामना प्रकटिता यत् उत्सवोऽयं जनानां जीवनेषु सौख्यम् आनेष्यति। उपराष्ट्रपितना जगदीप-धनखड्ग इत्यनेनापि छठ-इत्यस्य पूजायाः अवसरे राष्ट्रवासिभ्यः वर्धापनानि प्रदत्तानि। सामाजिक-संचार माध्यमस्य एकस्मिन् पटले उपराष्ट्रपतिः प्रोक्तवान् यत् षष्ठी-मातुः आशीर्वाचांसि राष्ट्रं प्रगतिसमृद्धयोः च मार्गं अग्रेसरिष्यन्ति। सः कथितवान् यत् भगवतः सूर्यस्य उपासनायाः उत्सवोऽयं शाश्वत-परम्पराणां, प्रकृत्या सह अस्माकं दृढ सम्बन्धस्य च प्रतीकं वर्तते।

प्रधानमन्त्रिणः शुभकामना सन्देशः

प्रधानमन्त्रिणा-नरेन्द्र-मोदिना अपि छठ पूजायाः तृतीये दिने राष्ट्रवासिभ्यः शुभकामनाः प्रदत्ताः। सामाजिक-संचार माध्यमस्य एकस्मिन् पटले सः प्रोक्तवान् यत् छठ-सन्ध्यायाः अर्घ्यम् सरलता-संयम-निश्चय-समर्पणान्नाञ्च प्रतीकम् अस्ति। तेन एषा शुभकामना प्रकटिता यत् महोत्सवोऽयं जनानां जीवनेषु सुखसमृद्धि-सौभाग्यानि च प्रयच्छतु।

भारत-अमेरिकादेशयोः मध्ये सहभगिता बहुपक्षीया विशिष्टा च अस्ति-विदेशमन्त्रालयः

हिमसंस्कृतवार्ताः। विदेशमन्त्रालयेन उक्तं यत् भारत अमेरिकादेशयोः मध्ये सहभगिता बहुपक्षीयाः विशिष्टाः अस्ति। नवदिल्ल्यां वार्ताहरान् सम्बोधयन् विदेशमन्त्रालयस्य प्रवक्ता रणधीर-जयसवालः अवदत् यत्, प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी निर्वाचितराष्ट्रपतिना डोनाल्ड ट्रम्पेन सह वार्ता कृतवान्, अपिच तस्मै उक्तवान् यत् भारत-अमेरिका-व्यापकवैश्विकं सामरिकं च सहभगिता इतोप्यधिकं सुदृढं कर्तुं उत्सुकः अस्ति। श्रीजयसवालः अवदत् यत्, भारत अमेरिका च जनानां हिताय शान्तिसुरक्षां च सुनिश्चित्य कार्यं करिष्यति। कनाडादेशस्य टोरोन्टो-नगरे केषाञ्चन निर्धारितवाणिज्यदूतावासशिबिराणां पिधान प्रकरणे श्रीजयसवालः अवदत् यत् एतानि शिबिराणि कनाडासर्वकारेण पर्याप्तं सुरक्षां संरक्षा आधासन् वा न प्राप्तं अतएव एतेषां शिबिराणां पिधानं जातम्।

सर्वकारीयकार्येषु नियुक्तिनियमाः तावत् पर्यन्तं न परिवर्तितुं शक्यते, यावत् पर्यन्तं निर्धारितं न भवति-सर्वोच्चन्यायालयः

हिमसंस्कृतवार्ताः। सर्वोच्चन्यायालयेन निर्णयः कृतः यत् सर्वकारीयकार्येषु नियुक्तिनियमाः तावत् पर्यन्तं न परिवर्तितुं शक्यते, यावत् पर्यन्तं निर्धारितं न भवति। मुख्यन्यायाधीशः डी.वाई. चन्द्रचूडस्य नेतृत्वे पञ्चन्यायाधीशपीठस्य मतानुसारी एकदा नियुक्तिप्रक्रियायाः आदौ पूर्वं निर्धारिताः 'क्रीडायाः नियमाः' मध्ये परिवर्तितुं न शक्यते। न्यायालयेन उक्तं यत् चयननियमाः संविधानस्य चतुर्दश अनुच्छेदस्य अनुरूपः एव भवेयुः।

आतङ्कवादस्य आतङ्कवादिनः च पारिस्थितिकीतन्त्रस्य विरुद्धं सर्वकारः शीघ्रमेव राष्ट्रिय आतङ्कवादविरोधी नीतिं रणनीतिं च आनयिष्यति-केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः

हिमसंस्कृतवार्ताः। केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः घोषितवान् यत् आतङ्कवादस्य आतङ्कवादिनः च पारिस्थितिकीतन्त्रस्य विरुद्धं सर्वकारः शीघ्रमेव राष्ट्रिय आतङ्कवादविरोधी नीतिं रणनीतिं च आनयिष्यति। नवदिल्ल्यां एनआईए इति राष्ट्रियान्वेषणसंस्थायाः आयोजितस्य द्विदिवसीय आतङ्कवादरोधीसम्मेलनस्य उद्घाटनं कुर्वन् श्रीशाहः अवदत् यत् विगतेषु दशवर्षेषु प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः कार्यभार-ग्रहणानन्तरम् आतङ्कवादविरुद्धं सशक्तं दृष्टिकोणं सर्वकारेण स्वीकृतम्। श्रीशाहः अवदत् यत्, विगतेषु दशवर्षेषु आतङ्कवादविरुद्धं कर्माचरणाय देशे एकः सशक्तः पारिस्थितिकीतन्त्रः विकसितः अस्ति। सः अवदत् यत्, षडाधिकं द्विसहस्र वर्षतः त्रयोदशोत्तर द्विसहस्रतम वर्षाणां कालखण्डस्य अपेक्षया चतुर्दशोत्तर द्विसहस्रतः एकविंशत्यधिक-द्विसहस्रतमवर्षपर्यन्तं आतङ्कवादीनां घटनासु सप्ततिः प्रतिशतं न्यूनतागता। केन्द्रीय-गृहमन्त्री अवदत्, आतङ्कवादीनां आक्रमणानि तेषां षडयंत्रं च सीमारहितरूपेण अदृश्यरूपेण च देशस्य विरुद्धम् कार्याणि सम्पादयति। सः यूनां अधिकारिणां कृते विशेषप्रशिक्षणस्य आवश्यकतायाः उपरि बलं दत्तवान्।

सुभाषितम्

अनाहूतः प्रविशति
अपृष्टो बहु भाषते।
अविश्वस्ते विश्वसिति
मूढचेता नराधमः॥
अर्थात्- मूर्खं व्यक्तिं बिना
आज्ञा लिए किसी के भी
कक्ष में प्रवेश करता है,
सलाह माँगे बिना अपनी
बात थोपता है तथा
अविश्वसनीय व्यक्ति पर
भरोसा करता है।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

एक वर्षं क लिए लिए
प्रतिदिन पाए संस्कृत
समाचार पत्र पीडीएफ .
मात्र 100 रुपये

हिमसंस्कृतवार्ताः

Send screen
shot of
payment to

Scan & Pay 7876636263

7876636263

धान्यापशिष्ट-दाहे पर्यावरण-

वन-जलवायु परिवर्तन-

मन्त्रालयेन दण्डराशिः

द्विगुणीकृतः

पर्यावरण-वन-जलवायु परिवर्तन-
मन्त्रालयेन धान्यापशिष्ट-दाहे दण्डराशिः
द्विगुणीकृतः। प्रशासनेन ह्यः राष्ट्रिय-
राजधानिक्षेत्रे तत्समीपवर्ति-क्षेत्रेषु च
वायु-गुणक्ता प्रबन्धन आयेगस्य
संशोधित-नवीन-नियमाः अधिसूचिताः
सन्ति। नवीन-नियमानुसारेण द्वि एकड़-
परिमितात् अल्प क्षेत्रस्य भूस्वामि-
कृषकाः धान्यापशिष्टस्य दाहप्रकरणे
पञ्चसहस्ररूपकाणां दण्डशुल्कः
दास्यन्ति यत् पूर्वं सार्धद्विसहस्ररूप्यकम्
आसीत्। एतदधिकं पञ्चएकड़-
परिमितस्य क्षेत्रस्य भूस्वामिनः कृषकाः
पर्यावरणस्य क्षतिपूर्तये
दशसहस्ररूप्यकाणि दास्यन्ति। तत्रैव
पञ्चएकड़ परिमितादप्यधिक-
क्षेत्रस्यभूस्वामिनः कृषकाः त्रिंशत्-सहस्र-
रूप्यकाणां क्षतिपूर्ति-शुल्कः
प्रदास्यन्ति।

लघ्वी भविष्यति काङ्ग्रेसस्य नूतना कार्यकारिणी , एकव्यक्ति -एकपदे अपि ध्यानं भविष्यति - प्रतिभासिंह

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। राज्यकाङ्ग्रेसस्य अध्यक्ष प्रतिभासिंह अवदत् यत् सर्वेषां वरिष्ठनेतृणां सहमतिः स्वीकृत्य नूतना कार्यकारिणी निर्मिता भविष्यति। कार्यकारिणी बहु दीर्घा न भविष्यति। अस्मिन् महिलानां युनां च प्राधान्यं भविष्यति। दले सङ्घटने च उभयत्र नेतारः न स्थापनीयाः। सा स्वयमेव एकव्यक्तिः -एकपदम् इत्यस्य पक्षधर अस्ति। अतः नूतनकार्यकारिणीनिर्माणकाले एतत् मनसि स्थापितं भविष्यति। नूतनकार्यकारिण्यां कार्यवाहकः अध्यक्षः भविष्यति वा न वा इति विषये वरिष्ठनेतृभिः सह चर्चा भविष्यति। गुरुवासरे शिमलानगरे राज्यकाङ्ग्रेसमुख्यालयस्य राजीवभवने पत्रकारसम्मेलनं सम्बोधयन्ती प्रतिभा अवदत् यत् सर्वकारस्य, सङ्घटनस्य च कार्यरतानाम् अध्यक्षानां च केवलं एकं पदं दातुं आवश्यकतायाः विषये अपि चर्चा भविष्यति। मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुक्खुना मया स्वयमेव च संयुक्तं पत्रं लिखित्वा राज्यं, जिलां, प्रखण्डकार्यकारिणीनां च विघटनस्य शीर्षनेतृत्वात् आग्रहं कृतमासीत् इति। अधुना ये कार्यकर्तारः संस्थायाः कृते पर्याप्तं समयं दत्त्वा निष्ठावान् तिष्ठन्ति ते नूतनसमित्याम् स्थानं प्राप्नुयुः।

बुधवासरे हिमाचले काङ्ग्रेसस्य राज्यं, मण्डलं, खण्डकार्यकारिण्याः च विघटिताः। गुरुवासरे काङ्ग्रेसराज्यस्य अध्यक्ष प्रतिभासिंहः अस्मिन् सम्पूर्णं विषये प्रतिक्रियां दत्त्वा संस्थायाः बहवः अधिकारिणः निष्क्रिया इति अवदत्। विधानसभानिर्वाचनकाले अनेके अधिकारिणः, अनेके नेतारः च संस्थायां योजिताः निष्क्रियाः एव आसन्, निर्वाचने कार्यं न कृतवन्तः। तदा एव निष्क्रियनेतृणां निष्कासनस्य आवश्यकता अनुभूता। वयं सशक्तं सपङ्घटनं निर्माणं आगामिनिर्वाचनानां सज्जतां करिष्यामः। अधुना संस्थायां कार्यं कुर्वन्तः सक्रियनेतारः समाविष्टाः भविष्यन्ति। अस्य विषये सा दलस्य सर्वेषां वरिष्ठनेतृणां साक्षात्कारं करिष्यति, शीर्षनेतृत्वाय नामानि सुचयिष्यन्ते। शीघ्रमेव मुख्यमन्त्री सुक्खुः, उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री, पूर्वमन्त्रीठाकुरः कौलसिंहः, रामलालठाकुरः च इत्यादिभिः वरिष्ठनेतृभिः सह चर्चा भविष्यति।

पदाधिकारिणां सम्मर्दः न भविष्यति

सावदत् यत् अधिकारिणां समागमः नूतनकार्यकारिण्यां न समाविष्टः भविष्यति। राज्यस्य प्रत्येकं क्षेत्रात् नेतुः कार्यकर्तुः च समित्यां प्रतिनिधित्वं निश्चितरूपेण दीयते। २०२२ तमस्य वर्षस्य एप्रिलमासे यदा सा अध्यक्ष कृता तदा कार्यकारिणी विघटनीया आसीत्, परन्तु तत् न अभवत्। सा स्वस्तरस्य प्रमुखपरिवर्तनानि अपि कर्तुं न शक्नोति स्म।

हिमाचले त्रिस्रः नर्सिंगसंस्थाः उद्घाटयितुं ९ कोटिरूप्यकाणि अनुमोदितानि एकस्मिन् संस्थाने ४०-४० आसनानि निर्धारितानि

हिमसंस्कृतवार्ता: - कार्यलयीयः प्रतिनिधिः। केन्द्रसर्वकारेण हिमाचले उद्घाट्यमाणानां त्रयाणां नर्सिंगसंस्थानां आधारभूतसंरचनायाः कृते ९ कोटिरूप्यकाणि स्वीकृतानि सन्ति। एताः संस्थाः चम्बा, हमीरपुरं, नाहनम् इत्यादिषु उद्घाटिताः भविष्यन्ति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः स्वस्य बजटभाषणे संस्थानानां उद्घाटनस्य घोषणां कृतवान्। स्वास्थ्यविभागेन केन्द्रं प्रति प्रेषितस्य प्रस्तावस्य अनन्तरं प्रत्येकं संस्थानस्य कृते ३ कोटिरूप्यकाणि विमोचितानि सन्ति। सम्प्रति हिमाचले केवलं द्वौ सर्वकारीयनर्सिङ्गमहाविद्यालयौ स्तः, इन्दिरागान्धी चिकित्सामहाविद्यालयः (IGMC) मण्डी च। यत्र नर्सिङ्ग विद्यालयानां संख्या १५ तः अधिका अस्ति। नवोद्घाटितेषु नर्सिङ्गमहाविद्यालयेषु राज्यसर्वकारेण ४०-४० आसनानि निर्धारितानि इति निर्णयः कृतः। आधारभूतसंरचनायाः विकासानन्तरं केन्द्रसर्वकाराय आसनानां वर्धनार्थं अनुशंसा क्रियते। हिमाचले १२ परीक्षायां उत्तीर्णतां प्राप्य बहुसंख्याकाः बालिकाछात्राः नर्सिङ्ग, धात्रीपाठ्यक्रमं च कुर्वन्ति। निजीसंस्थासु नर्सिङ्गपाठ्यक्रमं कर्तुं ४ लक्षरूप्यकाधिकं व्ययः भवति। अस्मिन् छात्रावासः, वेशभूषा इत्यादयः व्ययः अपि अन्तर्भवन्ति। सहस्रशः बालिकाछात्राः एतत् पाठ्यक्रमं कुर्वन्ति। यद्यपि सर्वकारीयमहाविद्यालयेषु शुल्कं न्यूनं भवति। हिमाचले नूतनानां नर्सिङ्ग महाविद्यालयानाम् उद्घाटनेन अधिकाः बहवः बालिकाछात्राः सर्वकारीयसंस्थासु प्रशिक्षणं प्राप्तुं शक्नुवन्ति।

संजौलीमस्जिद-विघटनस्य निर्णये आह्वानम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। संजौलीनगरस्य मस्जिदे अवैधनिर्माणस्य प्रकरणे नूतनं वृत्तमागतम्। मुस्लिमपक्षस्य अन्येन दलेन नगरनिगम-आयुक्तस्य एतस्य मस्जिदस्य ध्वंसनस्य निर्णयस्य न्यायालये आह्वानं कृतम् अस्ति। यया मस्जिदसमित्या अवैधनिर्माणं दूरीकर्तुं प्रस्तावः कृतः आसीत् सा एव अवैधः इति तर्कः कृतः अस्ति। मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य प्रकरणस्य विषये बुधवासरे जिलान्यायालये चक्करे श्रवणम् अभवत्। अखिलहिमाचलमुस्लिमसङ्घटनेन नगरनिगम-आयुक्तस्य ५ अक्टोबर् दिनाङ्के मस्जिदस्य ध्वंसनस्य निर्णयं स्थगयितुं याचिका प्रवेशिता। न्यायालये एतस्य विरोधः स्थानीयनिवासिनां पक्षतः उपस्थितेन अधिवक्त्रणा कृतः। अस्मिन् विषये न्यायालयेन एमसी आयुक्तात् केचन अभिलेखाः याचित्वा नवम्बर् ११ दिनाङ्कस्य श्रवणं निर्धारितम्। तस्मिन् एव दिने याचिकाकर्तृभिः सह स्थानीयनिवासिनः, ये च अस्मिन् प्रकरणे पक्षकारिणः भवितुम् इच्छन्ति तेषां अपि श्रवणं भविष्यति। अस्याः याचिकायाः निर्वाहयोग्यतायाः विषये अपि तस्मिन् एव दिने निर्णयः भविष्यति। मुस्लिमसङ्घटनानां पक्षतः प्रवेशितस्य नजाकत अली हाशमी इत्यस्य याचिकायाः बुधवासरे शिमला अतिरिक्तजिल्लासत्रन्यायाधीशस्य प्रवीण गर्गस्य न्यायालये श्रवणम् अभवत्। मुस्लिमसङ्घटनानां पक्षतः याचिकाकर्ता नजाकत अली हाशमी इत्यस्य अधिवक्त्रा विश्वभूषणः अवदत् यत् संजौली मस्जिदप्रकरणे मस्जिदसमित्या मस्जिदे ध्वस्तं कर्तुं नगरनिगमस्य आयुक्ताय लिखितरूपेण ज्ञापनपत्रं दत्तम्, यस्य आधारेण नगरनिगमन्यायालयेन ज्ञापनपत्रं दत्तम्। यया मस्जिदसमित्या एतत् ज्ञापनपत्रं दत्तं सा अवैधम् अस्ति। एतादृशे सति मस्जिदस्य ध्वंसनाय यत् ज्ञापनपत्रं दत्तं तत् अपि अवैधम् अस्ति।

यदि एसजेवीएन द्वारा ऊर्जानीतिः नाङ्गीकृता तर्हि सर्वकारः तिस्रः परियोजनाः स्वस्य नियन्त्रणे करिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः तथा केन्द्रीयः ऊर्जा-आवास-एवं-नगरीय कार्यमन्त्री मनोहरलालखट्टरः गुरुवासरे हिमाचलप्रदेशेन सम्बद्धानां विभिन्नानां ऊर्जां तथा आवास विषयेषु चर्चां कर्तुं आयोजितायां गोष्ठ्यां भागं स्वीकृतवन्तौ। सभायां मुख्यमन्त्री राज्यसर्वकारस्य ऊर्जानीत्यानुसारं राजकीयस्य विषयं उस्थापितवान्। नीतिः रूपरेखायाः विषये सूचनां दत्त्वा सः अवदत् यत् अस्य अन्तर्गतं विद्युत्परियोजनासु प्रथमे १२ वर्षेषु १२ प्रतिशतं, आगामिषु १८ वर्षेषु १८ प्रतिशतं, आगामिषु १० वर्षेषु ३० प्रतिशतं स्वत्वशुल्कम् अनिवार्यं कृतम् अस्ति। सः अवदत् यत् निजीकम्पन्यः पूर्वमेव एतां नीतिं अनुसरन्ति, केन्द्रीयसार्वजनिकक्षेत्रस्य उपक्रमाः अपि तस्याः अनुसरणं कुर्वन्तु। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् यदि सतलजुजलविद्युत्निगमलिमिटेड् राज्यस्य ऊर्जानीतेः अनुपालनं न करोति तर्हि हिमाचलप्रदेशसर्वकारः २१० मेगावाट् लुहरी फेज-१, ३८२ मेगावाट् सुन्नरी परियोजना, ६६ मेगावाट् धौलासिद्धजलविद्युत् परियोजनां च स्वीकर्तुं सज्जा अस्ति। सः आश्वासनं दत्तवान् यत् राज्यसर्वकारः एतासु परियोजनासु व्ययस्य प्रतिपूर्तिं कर्तुं एसजेवीएनएल-संस्थायाः कृते सज्जा अस्ति। सः अवदत् यत् एसजेवीएनएल इत्यनेन कार्यान्वयनसहमति-हस्ताक्षरं विना एतासां परियोजनानां निर्माणं आरम्भम्। राज्यस्य जलसंसाधनेषु

राज्यस्य जनाः न्याय्यभागं प्राप्नुयुः इति सः अवदत्। अस्मिन् विषये केन्द्रीयमन्त्री निगमस्य अधिकारिभ्यः निर्देशं दत्तवान् यत् ते २०२५ जनवरी १५ दिनाङ्कपर्यन्तं अन्तिमप्रतिक्रियां दद्युः।

मुख्यमन्त्री पञ्जाबतः मण्डीमण्डलस्य ११० मेगावाटस्य शाननपरियोजनायाः अधिग्रहणं सुनिश्चित्य केन्द्रसर्वकारस्य साहाय्यस्य आग्रहं कृतवान्। अस्याः परियोजनायाः अनुबन्धाविधिः समाप्ता इति सः अवदत्। परियोजनायाः हिमाचलप्रदेशं प्रति स्थानान्तरणं सुनिश्चित्य हस्तक्षेपं कर्तुं केन्द्रसर्वकारेण आग्रहं कृतवान्। सः अवदत् यत् शानन परियोजनाक्षेत्रं कदापि पञ्जाबस्य भागः न अभवत् अतः परियोजना पञ्जाबपुसङ्घटनविधानम् १९६६ इत्यस्य अन्तर्गतं न आगच्छति। अस्मिन् विषये केन्द्रीयमन्त्री मुख्यमन्त्रिणम् आश्वासनं दत्तवान् यत् सः अस्य अधिनियमस्य समीक्षां करिष्यति, तदनुसारं कार्यविधिः भवति इति सुनिश्चितं करिष्यति।

मुख्यमन्त्रिणा केन्द्रसर्वकारात् आग्रहः कृतः यत् भाखड़ाजलबन्धप्रबन्धनमण्डलं (बीबीएमबी) नवम्बर्, १९९६ तः अक्टोबर्, २०११ पर्यन्तं राज्याय १३०६६ मिलियनयूनिट्-विद्युत्-अवशिष्टांशस्य विमोचनं कर्तुं निर्देशं ददात्। सः अवदत् यत् सर्वोच्चन्यायालयस्य हिमाचलप्रदेशस्य पक्षे निर्णयस्य अभावेऽपि राज्याय अद्यापि सम्बन्धितराज्यैः न्याय्यभागः न दत्तः। अस्मिन् विषये सहमतिः निर्मातुं सर्वैः हितधारकराज्यैः सह संयुक्तसमागमं आहूतुं केन्द्रीयमन्त्री आश्वासनं दत्तवान्। केन्द्रीय ऊर्जामन्त्री हिमाचलप्रदेशे संशोधितवितरणक्षेत्रयोजनायाः कार्यान्वयनस्य शीघ्रतां कर्तुं निर्देशं दत्त्वा स्मार्टमीटिंग्, राज्यस्य कृते विद्युत्तानि-न्यूनीकर्तुं च बलं दत्तवान्। मुख्यमन्त्री सुक्खुः एवं श्री मनोहरलालखट्टरः केन्द्रसर्वकारद्वारा पोषितं स्वच्छभारतपोषणं, अमृतं, शहरी-आजीविकामिशन, प्रधानमंत्री-आवासयोजना, दृढ-अपशिष्टप्रबंधन-सहितैः केन्द्रसर्वकारद्वारा वित्तपोषितानां विभिन्नयोजनानां प्रगतिसमीक्षा अकुरुत्। कठिनभौगोलिकपरिस्थितिः मनसि कृत्वा मुख्यमन्त्री केन्द्रात् उदारवित्तीयसहायतां याचितवान्। केन्द्रीयमन्त्री केन्द्रसर्वकाराद् राज्याय यत्किमपि सम्भवं साहाय्यं प्रदास्यति इति आश्वासनं दत्तवान्। केन्द्रीय ऊर्जामन्त्री राज्यस्य भ्रमणार्थं कृतज्ञतां प्रकटयन् मुख्यमन्त्री श्रीमनोहरलालस्य भ्रमणं सार्थकपरिष्कल्पना इति वर्णितवान्। भविष्ये अस्य भ्रमणस्य सकारात्मकं परिणामं भविष्यति इति सः आशां प्रकटितवान्।

निराश्रयबालानां कृते सुरक्षितं संवेदनशीलं च वातावरणं निर्मातुं प्रवृत्तः योगिसर्वकारः

- प्रदेशे दशनवीनसंरक्षणगृहनिर्माणे शतकोटिरूप्यकाधिकं व्ययविष्यति योगिसर्वकारः
- मुख्यमन्त्रीबाल-आश्रययोजना' इत्यस्याः अन्तर्गतं वाराणसी- गोरखपुर- लखनऊ- अयोध्या चेत्यादिभिः सह दशजनपदेषु निर्मितानि भविष्यन्ति नवीनबालसंरक्षणगृहाणि
- निराश्रयबालानां सर्वतोमुखविकासाय आधुनिकसुविधाभिः सुसज्जिताः भविष्यन्ति सर्वेषु संरक्षणगृहाणि
- मिशनवात्सल्ययोजनायाः अन्तर्गतं सञ्चालितानि भविष्यन्ति सर्वाणि संरक्षणगृहाणि, प्रत्येकस्मिन् भविष्यति शतानां बालकानां क्षमता

अधिकतमं बालकाः लाभान्विताः भवितुम् अर्हन्ति।

एतेषु एकं सर्वकारीबालगृहं (बालिकाः), एकं शासकीयबालगृहं (बालकाः), सप्तशासकीय- निरीक्षणगृहाणि (किशोराः), एकं किशोरन्यायपरिषद् चेत्यादिभिः सह एकं सुरक्षास्थानं सम्मिलितम् अस्ति। एतेषु संरक्षणगृहेषु बालकेभ्यः न केवलं जीवनस्य सुविधाः प्रदत्ताः भविष्यन्ति, अपि तु तेषां शारीरिक-मानसिक- भावनात्मक- विकासस्य अपि अवधानं भविष्यति।

मुख्यमन्त्रिणः योगिनः आदित्यनाथस्य मंशानुरूपं महिलाबालविकासविभागः एतेषां संरक्षणगृहाणां स्थापनैः असहायसंवेदनशीलबालेभ्यः एकं नूतनजीवनं प्रदाय समाजस्य मुख्यधारया सम्बद्धं कर्तुं प्रयतते। एतेषु गृहेषु बालकानां कृते संरक्षिते वातावरणे शिक्षा, स्वास्थ्यसेवा, मानसिकस्वास्थ्यसहायता, जीवनकौशलम् चेत्यादयः सुविधाः प्रदत्ताः भविष्यन्ति।

समाजे परिवर्तनम् आनेतुं दिशि एकं महत् सोपानम्

अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं राज्यसर्वकारेण बालसंरक्षणगृहनिर्माणाय अपि आवश्यकं धनं निर्धारितम् अस्ति। योगिसर्वकारः स्वस्य बजट- इत्यस्मात् सर्वाणि गृहाणि निर्मास्यति। केन्द्रसर्वकारेण मिशनवात्सल्ययोजनायाः प्रावधानानाम् अनुसारम् एतेषां गृहाणां सञ्चालने केन्द्रीयभागं षष्टिप्रतिशतं राज्यभागं चत्वारिंशत् प्रतिशतं च राज्यसर्वकारे 7.96 कोटिरूप्यकाणां व्ययः भविष्यति। एतेन सह मुख्यमन्त्रीबाल- आश्रययोजनायाः अन्तर्गतं 2024-25 वित्तीयवर्षे शतकोटिरूप्यकाणां बजटप्रावधानं कृतम्। योजनायाः सफलसञ्चालनार्थं मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथः अपि सुनिश्चितं कृतवान् यत् एतेषां गृहाणां निर्माणं प्रबन्धनं च गुणवत्तामानकानुगुणं भविष्यति। अस्य कृते सर्वकारेण निविदाप्रक्रियाद्वारा परामर्शकानाम् अपि चयनं कृतम् अस्ति, येन एतेषु बालसंरक्षणगृहेषु प्रदत्तानां सेवानाम् उच्चतमस्तरं सुनिश्चितं कर्तुं शक्यते।

बालाधिकाराणां रक्षणे योगिनः सशक्तः प्रयासः

मुख्यमन्त्रिणः योगिनः आदित्यनाथस्य उद्देश्यं यत् राज्यस्य कोऽपि बालकः असुरक्षितः उपेक्षितः वा न अनुभवेत्। मुख्यमन्त्री योगी उक्तवान् यत् बालानाम् अधिकाराणां रक्षणम् अस्माकं प्राथमिकता भवितुमर्हति, यतः ते समाजस्य भविष्यं भवन्ति। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं बालानाम् अधिकाराणां रक्षणार्थं विशेषप्रशिक्षिताः कर्मचारिणः नियोजिताः भविष्यन्ति, ये तेषां सुरक्षायाः कल्याणस्य च विषये गभीराः भविष्यन्ति। एतेषु बालसंरक्षणगृहेषु बालकानां व्यसः आवश्यकतानुसारं च सेवाः प्रदत्ताः भविष्यन्ति, येन ते मानसिकरूपेण शारीरिकरूपेण च स्वस्थाः भवितुम् अर्हन्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता:- लखनऊ, 8 नवंबर।

उत्तरप्रदेशस्य मुख्यमन्त्रिणः योगिनः आदित्यनाथस्य नेतृत्वे महिलाकल्याणविभागेन बालानां सर्वतोमुखविकासाय सुरक्षायै च एकः नूतनः महत्वपूर्णः च प्रक्रमः अस्ति। अस्याः उपक्रमस्य अन्तर्गतं राज्यस्य विभिन्नेषु जनपदेषु दशनवीनबालसंरक्षणगृहाणां निर्माणं सञ्चालनं च करिष्यते। एतेषां संरक्षणगृहाणां उद्देश्यं बालकेभ्यः सुरक्षितं स्वस्थं च वातावरणं प्रदातव्यम् अस्ति, यत्र ते उत्तमनागरिकरूपेण विकसितुं शक्नुवन्ति। वाराणसी- गोरखपुर- लखनऊ- अयोध्या- चेत्यादिभिः सह दशजनपदेषु निर्मितानि भविष्यन्ति दशबालसंरक्षणगृहाणि

महिलाकल्याणविभागेन प्रस्तावितायाः अस्याः योजनायाः अनुसारं प्रदेशस्य मथुरा- प्रयागराज- कानपुरनगर- आजमगढ़- झांसी- अमेठी- फिजाबाद- देवरिया- सुल्तानपुर- ललितपुर चेत्यादिषु एतेषां संरक्षणगृहाणां स्थापना भविष्यति। प्रत्येकस्मिन् संरक्षणगृहे शतबालकानां कृते क्षमता भविष्यति, येन

स्वच्छघट्टप्रतियोगिता 2.0- छठमहापर्वणि घट्टानां स्वच्छतायै सौन्दर्यीकरणाय च योगिसर्वकारेण वर्धितानि पदानि

- छठमहापर्वणः अवसरे योगिसर्वकारेण प्रदेशे स्वच्छघट्टप्रतियोगिता 2.0 इत्यस्याः क्रियते आयोजनम्
- 2024 तमे वर्षे नवम्बरमासस्य अष्टदिनाङ्कपर्यन्तम् आयोजितायाः अस्याः प्रतियोगितायाः मुख्योद्देश्यं घट्टेषु स्वच्छता, सौन्दर्यीकरणं, प्लास्टिकमुक्तं च परिवेशं सुनिश्चेतव्यम्
- विभिन्ननिकायानां मध्ये इमां प्रतियोगितां वर्धयितुम् अनेकेषां गतिविधिनाम् अपि आयोजनं क्रियते

हिमसंस्कृतवार्ता:- लखनऊ, 8 नवम्बरः

छठमहापर्वणि योगिसर्वकारेण प्रदेशे स्वच्छघट्टप्रतियोगिता 2.0 इत्यस्याः आयोजनं क्रियते। 2024 तमस्य वर्षस्य नवम्बरमासस्य अष्टदिनाङ्कपर्यन्तम् अस्याः प्रतियोगितायाः मुख्योद्देश्यं घट्टेषु

स्वच्छता, सौन्दर्यीकरणं, प्लास्टिकमुक्तं च परिवेशं सुनिश्चेतव्यम्। विभिन्ननिकायानां मध्ये इमां प्रतियोगितां वर्धितुं अनेकेषां गतिविधिनाम् अपि आयोजनं कृतम्।

स्वच्छतां प्रति नागरिकेषु जागरूकताम् आनेतुं प्रयासः प्रतियोगितायाः अन्तर्गतं घट्टानां स्वच्छता स्थापयितुम् अर्पणकलशाः स्थापिताः, येन जनेषु स्वच्छतां प्रति जागरूकता वर्धितुं शक्यः। साकमेव घट्टानि प्लास्टिकमुक्तक्षेत्रे घोषितं येन प्लास्टिक-वर्माकोल- चेत्यनयोः उपयोगः प्रतिबन्धितं कर्तुं शक्यः।

सुविधासु अनुरक्षणे च विशेषावधानम्

प्रतियोगिताकाले घट्टेषु शौचालयानां स्नानगृहाणां च स्थापना क्रियते। एतेषां सुविधानां नियमितम् अनुरक्षणम् अपि सुनिश्चितं क्रियते। स्वच्छसारथीक्लब- इति, विद्यालयाः, महाविद्यालयाः, विश्वविद्यालयाः, गैरसर्वकारीसङ्गठनानि, अन्याः स्वयंसेवीसंस्थाः चेत्यादीनां सहभागितया एताः सुविधाः सुदृढाः क्रियन्ते।

नवाचारं सौन्दर्यीकरणं च

घट्टानां सौन्दर्यीकरणाय, पूर्णतया परिवर्तनाय च नवीनक्रियाकलापानाम् आयोजनं कृतम् अस्ति। अवकराणां सम्यक् निष्कासनार्थं अवकरणडोलस्य व्यवस्था कृता अस्ति येन घट्टक्षेत्रे सर्वदा स्वच्छं भवति। अपि च घट्टानां स्वच्छतायै अधिकतमं नागरिकसहभागितां सुनिश्चेतुं विविधाः क्रियाकलापाः आयोजिताः सन्ति।

सामाजिकसङ्गठनानां भूमिका

अस्मिन् स्वच्छता-अभियाने गैरसर्वकारी-संस्थाः, सङ्घ-सङ्गठनसंस्थाः, अन्येभ्यः स्वैच्छिक-संस्थाभ्यः च सहकार्यं प्राप्यते। एतैः संस्थाभिः घट्टेषु स्वच्छता-अभियानानि चालयन्ते, स्वच्छतायाः महत्त्वं च जनान् व्याख्यायन्ते।

प्रसिद्धा लोकगायिका शारदा सिन्हा इत्यस्याः निधनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी, नव देहली। बिहारप्रान्तस्य प्रसिद्धा लोकगायिका शारदा सिन्हा इत्यस्याः मंगलवासरे रात्रौ दिल्ली-एम्स-स्थले निधनम् अभवत्। सा ७२ वर्षीया आसीत्। तेन गीतानि गीतानि अतीव लोकप्रियाः अभवन्, सा मंगलवासरे अन्तिमं निःश्वासं गृहीतवती। एम्स इत्यनेन उक्तं यत् शारदासिन्हा इत्यस्याः मृत्युः सेप्टीसीमिया (रक्तसंक्रमणः) इति कारणेन अभवत्। अक्तूबर २६ दिनाङ्के तस्यै स्वास्थ्यस्य क्षयः जातः ततः सा देहलीनगरे एम्स इत्यत्र प्रवेशं प्राप्तवती। नवम्बरमासस्य ३ दिनाङ्के यदा तस्याः स्थितिः सम्यक् स्म तदा सा निज-वार्डमध्ये स्थानान्तरितः। परन्तु नवम्बरमासस्य ४ दिनाङ्के सायं तस्याः प्राणवायु-स्तरः पतितुम् आरब्धः, तदनन्तरं सा वेंटिलेटर-इत्यत्र आसीत्। शारदायाः मृत्योः विषये प्रधानमंत्री मोदी उक्तवान्- तया (शारदा) गीतानि मैथिली-भोजपुरी- लोकगीतानि बहुदशकेभ्यः अतीव लोकप्रियाः सन्ति। तस्य महापर्वं छठसम्बद्धानां गीतानां प्रतिध्वनिः सदा तिष्ठति। बिहारस्य मुख्यमंत्री नीतीशकुमारः घोषितवान् यत् शारदासिन्हा इत्यस्याः अन्तिमसंस्कारः राज्यसम्मामनेन भविष्यति। शारदासिन्हा इत्यस्याः निधनं कृत्वा भोजपुरी अभिनेत्री गायिका च अक्षरा सिंहः शोकं प्रकटितवती।

कालक्षेपः (Timepass)

काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम्।
व्यसनेन च मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा॥

मानसीदीक्षितः।

कालक्षेपस्य उत्तमप्रतिपादनं श्लोकेऽस्मिन् वर्तते। अतीव परिश्रमानंतरं कालक्षेप आवश्यकः। परमधुना कमपि पृच्छतु, “किं प्रचलति?” “न किमपि विशेषम्। Timepass-कालक्षेपः।” इत्येवुत्तरम्। कालक्षेपस्य रीतिसाधनानि च व्यक्तिकालस्थानसापेक्षानि। पुरा द्यूतक्रीडानृत्यगायनवादनाः कालक्षेपो भवति स्म। सभायां कविसम्मेलन- शास्त्रचर्चा- तत्त्वचर्चा प्रचलति स्म। चतुरङ्गमपि (chess) राज्ञां प्रियकालक्षेपः। नाटकचलचित्राण्यपि जनप्रियकालक्षेपसाधनानि। दूरदर्शनस्य अविष्कारात् कालक्षेपसाधनानां परिधिर्विस्तृता। तेषु वैविध्यमपि जातम्। यथा नाट्यमालिकाः, व्यंगचलचित्राणि (cartoon films), पुरातनगीतानां दृश्यप्रक्षेपणमित्यादयः। यदा संगणकस्य अविष्कारोऽजायत तदाऽऽरभ्य विविधसंगणकक्रीडाः उत्तमसाधनम्। परं दूरदर्शनसंगणकौ द्वावप्यधुना दुर्व्यसनयोः परिवर्तितौ। तस्मात् केवलं कालक्षेपः न परं समयक्षयः- ज्ञानक्षयः- आरोग्यक्षयो भवति। भ्रमणध्वनियन्त्रनाम्ना महतः राक्षसस्य प्रादुर्भवेन तु बुद्धिदेवतां बुद्धिरपि भ्रमिता। एष मनोविनोदसाधनं कदा दुर्व्यसने पर्यवर्तत। ईश्वरोऽपि वक्तुं समर्थो वा न जाने। यदि केनापि कारणेन यन्त्रं नष्टं भ्रष्टं तर्हि जनाः उन्मत्ताः जायन्ते। कालक्षेपः केभ्य आवश्यकः? ये अतीव परिश्रमेण श्रान्तास्तेषां कृते। अधुना न जीवनं तावत् कष्टप्रदम्। कालक्षेपसाधनानि विपुलानि सुलभान्यपि। युवानां कृते मातापित्रोः परिश्रमेण प्रसादेन च सुखप्रदजीवनसाधनानि अञ्जलिर्बध्वा तिष्ठन्ति। सर्वं सुलभम्। न किमपि ध्येयं दृष्टिपथि। एतादृशानां ध्येयविहीनानां जीवनमेव कालक्षेपः। नैतत् राष्ट्रहिताय समाजहिताय वा। पितृणामपि कर्तव्यं अपत्यान् स्वकार्याय प्रेरयितुम्। धनार्जनं नावश्यकं चेदन्त्यारष्ट्रकार्ये सहभागो भवेत् युवानाम्। संपूर्णयुववंशो न तथैव। बहवः युवकाः विधायकराष्ट्रकार्येषु उत्तमकार्यं कुर्वन्तः सन्ति। तेषां सहभाग इतोऽपि वर्धनीयः। पूर्वमुक्तं मया कालक्षेपः प्रत्येकं प्राणिनः मूलभूतावश्यकता अधिकारश्च। परं कालक्षेपदुर्व्यसनयोः सुक्ष्मतरा रेखा। कदा दुर्व्यसने परिवर्तयति कालक्षेपः न कोऽपि जानाति। अतः कालक्षेपस्य अवधिस्तावदेव स्यात् यावत् स मनोविनोदाय भवति। तथा च व्यसन- दुर्जनसंग- जल्पन- निन्दाकलहैः कालक्षेपो न भवेदेतत् चिंतनं करणीयम्। सत्संग- सद्ब्रह्मवाचनाभिरुचिपूर्ण- कार्यकलाभिः कालक्षेपः व्यक्तिमत्त्वविकासाय भवति। एवं यदि एष कालक्षेपः व्यसने परिवर्तत तर्हि अस्मिन् जन्मन्येव उन्नतजीवनध्येयस्य प्राप्तिर्भवत्येतत् वक्तुं न दैवज्ञस्यावश्यकता।

रॉबर्ट-फ़ोस्ट-कृतः अननुसृतमार्गः

मार्गो द्विधा वने जातोऽनुसार उभयोः कथम्।
अतिष्ठे कतरो मार्गः कियानितीक्षितुं चिरम्॥1॥

एकस्तु स्वीकृतो मयाविप्रहत इवैव यः।
कष्टतरो न शाद्वल्यन्यो न विप्रहतो यथा॥2॥

तत्प्रभात उभावास्तां मार्गो विप्रहतौ न तौ।
प्रथममनुसर्तुं तु शक्यते वा न वा मया॥3॥

चिरकालात्परं वक्ष्ये खेदेन तु कथामिमाम्।
चितोऽविप्रहतो मया किन्तु तुष्टोऽस्मि तेन वै॥4॥

- भाषन्तरणम् ईदर-धीरजेन

हिमसंस्कृतवार्ता:

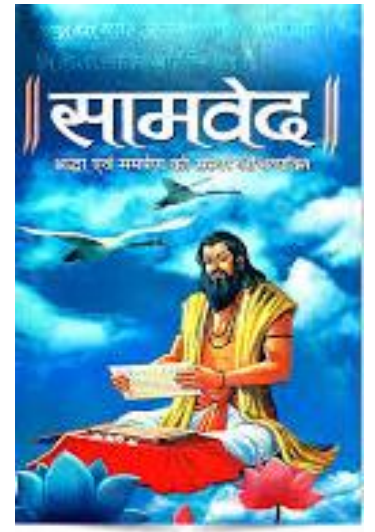

संस्कृतविद्यास्थानानि-२५

सामवेदस्य ब्राह्मणानि

देवताध्यायब्राह्मणम्- अत्यन्तं लघुकायमिदं ब्राह्मणं सूत्रशैल्या निबद्धम् अस्ति। एतस्मिन् चत्वारः खण्डाः विद्यन्ते। प्रथमखण्डे सामानां विविधदेवतानां विषये विवेचनम् अस्ति। इन्द्रः, अग्निः, त्वष्टा, पूषा, वरुणः प्रजापतिः, सोमः इत्यादीनां स्वरूपविषये स्पष्टीकरणानि प्राप्यन्ते। द्वितीयखण्डे छन्दसां देवताः काः एद्विषयकं निरूपणं भवति। तृतीयखण्डे छन्दोनाम्नां गायत्र्यनुष्टुबादीनां व्युत्पत्तयः प्रदर्शिताः सन्ति। उदाहरणार्थं “गायत्रं गायतेः स्तुतिकर्मणः” अर्थात् गायत्रम् गायत्री वा एतत् छन्दोनाम गानार्थकात् गैधातोः निष्पन्नम् अस्ति। एतानि अर्थनिर्वचनानि यास्काचार्येण निरुक्तग्रन्थे स्वीकृतानि सन्ति। चतुर्थखण्डे गायत्रसाम्नः विविधदेवतानां वर्णनम् अस्ति। एषः पृथक् खण्डः भवति अथवा न एतस्मिन्विषये विदुषां मतभिन्नता। एतस्य ब्राह्मणस्य निर्वचनखण्डः भाषाशास्त्रीयदृष्ट्या बहु महत्त्वपूर्णः।

उपनिषद्ब्राह्मणम्- सामवेदस्य कौथुमशाखासम्बद्धम् इदं ब्राह्मणम्। ब्राह्मणग्रन्थस्य तथा उपनिषद्ग्रन्थस्य एकत्र समावेशात् एतन्नाम आगतम् अस्ति। एतस्य दश प्रपाठकाः सन्ति तथा च तेषु चत्वारिंशत् खण्डाः विद्यन्ते। प्रथमप्रपाठकद्वये मन्त्रब्राह्मणम् अथवा मन्त्रपर्व इति नाम्ना प्रसिद्धम्। तस्मिन् गृह्यसंस्कारेषु प्रयुक्ताः २६८ मन्त्राः सन्ति। प्रथमप्रपाठके गर्भधानं सीमन्तोन्नयनं चूडाकर्म उपनयनं समावर्तनं विवाहः एतेषां संस्काराणां मन्त्राः उल्लिखिताः। द्वितीयप्रपाठके भूतबलिः, पितृपिण्डदानं, देवबलिहोमः आदित्योपस्थानं नवगृहप्रवेशः इत्यादिविषयकाः मन्त्राः सन्ति। अन्यब्राह्मणेभ्यः संहिताभ्यश्च एते मन्त्राः स्वीकृताः। गौभिलगृह्यसूत्रं तथा खादिरगृह्यसूत्रम् एते गृह्यसूत्रे मन्त्रब्राह्मणे आधारिते स्तः। अन्ये अष्ट प्रपाठकाः छान्दोग्योपनिषद् इति नाम्ना ज्ञायन्ते। शङ्कराचार्यः एतदुपनिषद् ताण्ड्यब्राह्मणेन सम्बद्धं मन्यते अतः तण्डिनामुपनिषद् एवं तस्योल्लेखं करोति। एतस्य प्रथमाध्याये ओङ्कारस्य महिमा तथा तस्योपासनाविषये वर्णनम् अस्ति। द्वितीये विविधसाम्नाम्ना उपासना विद्यते। तृतीये सूर्योपासना, गायत्रीमाहात्म्यं ब्रह्मयज्ञः प्राणः मनः च एते विषयाः सन्ति। छान्दोग्ये दाल्भ्य- प्रवाहणसंवादः, सत्यकाम- जाबाल- आख्यानम्, जानश्रुति- रैक्व- आख्यानम्, उद्दालक- श्वेतकेतु- संवादः, सनत्कुमार- नारदसंवादः इत्यादीनि बहूनि आख्यानानि वर्तन्ते। संहितोपनिषद्ब्राह्मणम्- ब्राह्मणेऽस्मिन् एकः एव प्रपाठकः तथा तस्मिन् पञ्च खण्डाः सन्ति। एतस्य ब्राह्मणस्य नामनि यः संहिताशब्दः सः न सामवेदस्य मन्त्राणां सङ्ग्रहस्य द्योतकः अपि तु सामगानानां सङ्ग्रहः। साम्नो सप्तस्वराः भवन्ति। कृष्ट- प्रथम- द्वितीय- चतुर्थ- मन्द्रातिस्वरायां इति। तथा मन्द्रमध्यमतराणीति त्रीणि वाचः स्थानानि भवन्ति। एतेषां यः सन्निकर्षः सा संहिता इति सायणः। सप्तस्वरादीनां प्रतिपादनात् शास्त्रीयसङ्गीतदृष्ट्या एतत् ब्राह्मणम् अत्यन्तं महत्त्वपूर्णम्। संहिता बहुप्रकारैः विभज्यते- संहितोपनिषद्ब्राह्मणेन सामगानसंहिता त्रिधा विभक्ता- देवहूंसंहिता, वाक्शबहूंसंहिता तथा अमित्रहू संहिता। एतत् मन्द्रादिस्वराणाम् आधारेण कृतं वर्गीकरणम्। पुनः संहितायाः विभाजनं शुद्धा दुःस्पृष्टा निर्भुजा एवमपि कृतम् अस्ति। देवदृष्ट्या अपि कृतं वर्गीकरणं प्राप्यते।

द्विराजभट्टस्य मतानुसारं संहिता आर्चिकसंहिता तथा गानसंहिता एवं द्विप्रकारा। प्रथमखण्डद्वये एतयोः क्रमशः विवेचनं विद्यते। सामगानस्य विविधानि फलान्यपि अत्र निर्दिष्टानि। देवहूंसंहितायाः गायनं मन्द्रस्वरेण भवति। तेन देवतानां शीघ्रम् आगमनं भवति। देवहूंसंहितायाः गायकः उद्गता समृद्धिः पशवः पुत्राः इत्यादीनां प्रापकः भवति। वाक्शबहूंसंहितायाः गायकः यदि अस्पष्टोच्चारणं करोति तर्हि उद्गातुरेव हानिः भवति। द्वितीये, तृतीये खण्डे च सामगानपद्धतेः विस्तृतं निरूपणम् अस्ति। सामगातृणां कृते एतद्विवेचनम् अतीव महत्त्वपूर्णम्। तृतीयखण्डे विद्यादानस्य अधिकारिणः अपि वर्णनम् अस्ति। विद्या ह वै ब्राह्मणम् आजगाम गोपाय मां शवधिष्ठेस्मि। असूयकायनृजवेयताय न मा ब्रूयाः वीर्यवती यथा स्याम्। एतत् प्रकृतविषये एतस्य ब्राह्मणस्य प्रसिद्धं वचनं निरुक्ते उक्तं मनुनापि सन्दर्भितम्। चतुर्थे पञ्चमे च खण्डे एतस्य एव विषयस्य उपबृंहणम् अस्ति। चतुर्थे खण्डे विविधगुरुदक्षिणानां विषयेपि विवेचितम्। एतस्य ब्राह्मणस्य द्विराजभट्टभाष्यं तथा सायणस्य वेदार्थप्रकाशः एवं भाष्यद्वयं प्राप्यते। तत्रापि सायणभाष्यं प्रथमखण्डस्यैव केवलम् उपलब्धम्। द्विराजस्य पूर्णस्य ग्रन्थस्य भाष्यं प्राप्यते। बहुषु स्थलेषु तत् सायणभाष्यात् अधिकम् उपयोगि अस्ति। श्री तोडकर अभिजित् abhitdkr9@gmail.com

यात्रिणां सुविधायै अद्यारभ्य चतुः

षष्ठ्यधिकैकशतानि विशिष्ट रेलयानानि चालयिष्यति भारतीयरेलवे

यात्रिणां सुविधायै भारतीयरेलवे अद्यारभ्य चतुः षष्ठ्यधिकैकशतानि विशिष्ट रेलयानानि चालयिष्यति। एते यात्रिणः उत्सवे भागं भजित्वा पुनः गन्तव्यस्थानं प्रत्यागमिष्यन्ति। भारतीयरेलवे विभागस्यानुसारं विगतषट्त्रिंशत्दिनेषु प्रायः साढ् चतुःसहस्रं यावत् रेलयानेषु षष्ठ्यष्टि लक्षं यावत् यात्रिणां परिवहनं जातम्। रेलवे विभागेन अस्य मासस्य चतुर्थे दिनाङ्के एकस्मिन् एव दिने कोटित्रयाधिकयात्रिणां परिवहनस्य कीर्तिमत्त्वरचितम्।

हिन्दप्रशान्त-

वैश्विक प्रसङ्गेष्वपि चर्चा साधितवन्तौ भारतास्ट्रेलियादेशौ

विदेशमन्त्री डॉ. जयशंकरः ऑस्ट्रेलियादेशीयेन प्रधानमन्त्रिणा एन्थनी अल्बनीजइत्यमुना साकं मन्त्राणां कृतवान् सदैव प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः पक्षतः शुभकामनाः अपि प्रदत्तवान्। अत्रावधौ विदेशमन्त्री ऑस्ट्रेलिया-भारत-संसदीय-मैत्री-समूहस्य सदस्यैः साकमपि वार्ता कृतवान्।